

مهروماه

هومان

• درسنامه‌های جامع با موشکافی و تحلیل کامل متن کتاب درسی به سبک کتابنامه

• بیش از ۲۲۲۰ سؤال متنوع امتحانی

خلاصه کپسولی

۱۶ کاربرد امتحانی

به نام خدای مهربان

مجموعه کتاب های
پیست پک
رشته تجربی و ریاضی

پرسوالات

دین و زندگی ۳
دوازدهم

• علیرضا دلشاد • علی اکبر آخوندی • حامد دورانی
• همکار تألیف: زهرا محمدی

• برای دریافت آخرین
امتحان نهایی
این کد رو اسکن کن

به نام خدا

از زمانی که پیشنهاد تألیف این کتاب مطرح شد، دغدغه این را داشتیم که آیا این کتاب می‌تواند نسخه‌ای متفاوت از کتاب‌های موجود در بازار باشد یا خیر؟ واقعاً می‌توانیم در درس دین و زندگی که خودمان هم می‌دانیم تعداد زیادی از دانش‌آموزان با آن ارتباط نمی‌گیرند یا مطالعه آن را به تعویق می‌اندازند، کتابی تألیف کنیم که پاسخگوی عمده مسائل دانش‌آموزان باشد و به معنای واقعی کلمه آن‌ها را برای گرفتن نمره ۲۰ آماده کند؟ با این دغدغه و دل‌مشغولی شروع به نوشتن این کتاب کردیم و شاید بارها و بارها، همه‌چیز را تغییر دادیم تا با خیال راحت کتاب را روانه بازار کنیم. اما خیالمان از این کتابی که در درست شماست تخت‌تخت است. **بیست‌پک** دقیقاً همان منبعی است که ۲۰ گرفتن در درس دینی را در امتحان نهایی با هر سطحی که باشد، ممکن می‌کند.

کتاب از سه بخش اصلی و مجزا تشکیل شده است:

کتاب پرسؤال: از آن جایی که تسلط بر متن کتاب درسی برای موفقیت شما بسیار مهم است، در سنامه‌های این کتاب را به سبک کتابنامه نوشتیم. به این صورت که در سمت راست صفحات، عکس کتاب درسی آمده و بسیاری از نکات مهم متن‌محور در داخل خود متن کتاب درسی توضیح داده شده است و کلیدواژه‌های مهم مشخص شده است. روبه‌روی صفحات کتاب درسی، نکات بیشتر و مورد توجه طراحان امتحان نهایی در قالب‌های مختلف از جمله در سنامه‌های نموداری، نکته، حواستون باشه (نکاتی که امکان به اشتباه افتادن در آن‌ها زیاد است)، قاطی نکنین (نکاتی که در مقایسه با هم موجب اشتباه می‌شوند) و توضیح کامل آیات، روایات و اشعار با بیان مفاهیم و پیام‌های آن‌ها و هر چیزی که برای امتحان نهایی لازم دارید، آمده است. پس با این سبک کتابنامه، خیالتان راحت می‌شود که هم به خط‌به‌خط کتاب درسی مسلط شده‌اید و هم تمام نکات مربوط به امتحان نهایی همان صفحه را یاد گرفته‌اید.

توصیه ما این است که ابتدا صفحات مربوط به کتاب درسی را بخوانید و سپس به سراغ نکات مربوط به آن صفحه (روبه‌روی صفحات کتاب درسی) بروید. همچنین برای آمادگی و فهم بیشتر مطالب، در میان در سنامه‌ها، تعدادی نمونه سؤال وجود دارد تا شما با سبک طراحی سؤال از آن نکات بیشتر آشنا شوید.

اما در بخش سؤالات هر درس نیز، یک تقسیم‌بندی خاص انجام داده‌ایم و هر درس را به دو یا سه بخش تقسیم کرده‌ایم که هر بخش به اندازه یک زنگ کلاسی در نظر گرفته شده است.

دقت کنید که در هر بخش انواع تپ سؤالات رایج در امتحانات نهایی، مانند سؤالات مربوط به آیات، احادیث و اشعار، تشخیص درست یا نادرست، جای خالی، کشف ارتباط، پاسخ کوتاه، تعریف اصطلاح، سؤالات چند گزینه‌ای، تشریحی و حتی سؤالات داده‌محور و تحلیل متن آورده شده است. تعداد سؤالات به اندازه‌ای است که از ابتدا تا پایان سال به راحتی تمام مطالب به اشکال مختلف برای شما مرور می‌شود. این سؤالات شامل تمام سؤالات امتحان نهایی سال‌های گذشته و سؤالات تألیفی در سطوح مختلف است.

همچنین در کنار برخی سؤالات علامت **۲۰** را می‌بینید که نشان می‌دهد سطح این سؤال بالاتر یا خلاقانه‌تر است و شما را به نمره ۲۰ نزدیک‌تر می‌کند.

کتاب کاربرگ امتحانی ۱- آزمون‌های درس به‌درس: این آزمون‌ها را به سبک و سیاق امتحان نهایی طراحی کردیم؛ همچنین سعی کردیم تمام نکات مهم امتحان خیز هر درس، در قالب این آزمون‌ها بیاید. بنابراین پس از خواندن هر درس، یک امتحان نهایی در حد همان درس در انتظارتان است. **۲- آزمون‌های جامع:** پس از آزمون‌های درس به‌درس، شش آزمون جامع آوردیم. از این شش آزمون، دو آزمون تألیفی نیم‌سال اول، دو آزمون شبیه‌ساز نهایی و دو آزمون نهایی دی ۱۴۰۲ و خرداد ۱۴۰۳ است. حتماً پس از مطالعه کل کتاب به این آزمون‌ها بپردازید.

کتابچه خلاصه کیسولی اما بچه‌ها برایتان یک هدیه کوچک، اما بسیار کاربردی گذاشتیم. «خلاصه کیسولی» که در اصل خلاصه کل کتاب است و شامل «مهم‌ترین آیات، احادیث و اشعار کتاب درسی» و «تعاریف» و «خلاصه دروس» است.

قدردانی اگر همراهی آقای امیرمحمدبیگی و محمدجواد حیدر و پیگیری، صبوری و خوش‌خلقی خانم مهشید بشیری نبود، حتماً این کتاب به سرانجام نمی‌رسید.

در آخر هم یک تشکر ویژه از خانم‌ها زهرا محمدی و سیده پروین حیات‌الغیب داریم که با دقت نظر خود، سهم بزرگی در به ثمر رساندن این کتاب داشتند. همچنین عمیقاً از گروه صفحه‌بندی و تولید انتشارات مهرماه سپاسگزاریم که پایه‌پای ما برای این کتاب زحمت کشیدند.

همه تلاشمان را کردیم که این اثر شما را نه تنها از سایر منابع کمک آموزشی، بلکه از کتاب درسی هم بی‌نیاز کند تا هر دانش‌آموزی در هر نقطه از ایران برای کسب نمره ۲۰ در امتحان نهایی نگرانی نداشته باشد.

فهرست

بخش اول:

تفکر و اندیشه

۵

۷	درس ۱: هستی‌بخش
۱۴	نمونه سؤالات امتحانی
۱۹	درس ۲: یگانه بی‌همتا
۲۷	نمونه سؤالات امتحانی
۳۲	درس ۳: توحید و سبک زندگی
۴۰	نمونه سؤالات امتحانی
۴۶	درس ۴: فقط برای تو
۵۳	نمونه سؤالات امتحانی
۵۹	درس ۵: قدرت پرواز
۶۷	نمونه سؤالات امتحانی
۷۳	درس ۶: سنت‌های خداوند در زندگی
۸۳	نمونه سؤالات امتحانی

بخش دوم:

در مسیر

۸۹

۹۱	درس ۷: بازگشت
۹۹	نمونه سؤالات امتحانی
۱۰۵	درس ۸: زندگی در دنیای امروز و ...
۱۱۶	نمونه سؤالات امتحانی
۱۲۴	درس ۹: پایه‌های استوار
۱۳۳	نمونه سؤالات امتحانی
۱۳۹	درس ۱۰: تمدن جدید و مسئولیت‌ها
۱۵۰	نمونه سؤالات امتحانی

بخش سوم:

پاسخ‌نامه

۱۵۷

بخش اول

تفکر و اندیشه

از اینجا به بعد کتابتو بچرخون!!!

درس ۲: یگانه بی همتا

مشاوره: بعد از به خسته نباشید بابت گذروندن درس فلسفی - عرفانی اول، حالا وقتشه با لب خندون به درس دوم سلام کنید! حتماً این آهنگ قشنگ رو شنیدید که میگه «دل یکی، دلدار یکی»! بله! دلدار ما بکیه که اون هم خداست اصلاً خدا به دونه باشه!

توی این درس با آیه‌های زیادی روبه‌رو هستید، شاه‌کلید یادگیری این درس اینه که بدونید هر عبارت قرآنی با کدوم یک از مراتب «توحید» یا «شُرک» مرتبطه. تأکید می‌کنم که «هر عبارت قرآنی» رو با دقت یاد بگیرید، چون ممکنه یک آیه، چند تا عبارت داشته باشه که هر کدوم به مفهومی رو برسونه! استفاده از خلاصه‌نموداری توی این درس هم می‌تونه خیلی بهتون کمک کنه که بعداً راحت‌تر بتونید درس رو مرور کنید. پادتون نره که تقریباً ۳ نمره در امتحان نوبت اول و حدود ۱/۵ نمره در امتحان نهایی به این درس اختصاص داده شده است.

نمای کلی

حدیث امام علی (ع)

- مفهوم اصلی:** براساس بیان امیر مؤمنان (علیه السلام)، بالاترین حد عزت، بندگی خدا و بالاترین افتخار برای انسان ربوبیت خداست.
- پیام‌ها:** ۱) بندگی خدا (توحید عملی) بالاترین عزت هاست.
 - بالاترین افتخار این است که خداوند ما را پرورش داده و مربی و هدایت‌کننده ما خود اوست. (توحید در ربوبیت)
 - امام علی (علیه السلام) از خداوند درخواست بندگی او (توحید عملی) را می‌کند.
 - بندگی (توحید عملی)، نتیجه توحید در ربوبیت الهی است.

درس دوم

یگانه بی همتا

عزت امیرالمؤمنین - توحید عملی
 «خداوند من را این عزت است که هیچ‌کس در این افتخار من که تو پروردگار من، خدای من، تو خدای من و من دوست دارم، پس مرا همان‌گونه قرار ده که تو دوست داری»
 امام علی (علیه السلام) - **افتخار امیرالمؤمنین - توحید در ربوبیت**

درخواست امیرالمؤمنین از خدا
 «مهم‌ترین اعتقاد دینی «توحید و یکتاپرستی» است. اسلام دین توحید و قرآن کتاب توحید است. در اسلام بدون اعتقاد به توحید هیچ اعتقاد دیگری اعتبار ندارد. توحید سرلوحه دعوت همه پیامبران بوده است. خداوند در قرآن کریم اخلاق، احکام و همه اعمال فردی و اجتماعی مؤمنان را بر مدار توحید قرار داده است. توحید مانند روحی در پیکره معارف و احکام دین حضور دارد و به آن حیات و معنا می‌بخشد.» - **میزان ۵ تا ۱ مؤمنی هستند که موجب می‌شوند توحید را مهم‌ترین اعتقاد دینی بدانیم.**

از این رو شایسته است درباره ابعاد این اصل اساسی بیشتر ببینیم:

- ۱- حقیقت توحید چیست و مراتب آن کدامند؟
- ۲- مرز میان توحید و شرک چیست؟
- ۳- آیا درخواست از غیر خدا مساوی با شرک است؟

۱- (الله، محمدی، یزید) ان اکون لک عبداً و محمدی، فعلاً ان تکون لی رباً انت کما اجدک فاجتنب کما لایب، بهارالتواریخ، مجلسی، ج ۹۱، ص ۹۲.

توحید

توحید به معنای اعتقاد به خدای یگانه است؛ یعنی خدای بی‌همتاست و شریکی ندارد. «لا اله الا الله»؛ بیانگر اصل و حقیقت توحید است. نقش آن در ابتدای اسلام؛ رسول خدا ﷺ از همان آغاز رسالت خود از مشرکان می‌خواست با گفتن این جمله دست از شرک و بت‌پرستی بردارند و به خدای یگانه ایمان آورند. ثمرات بیان آن؛ ۱) موجب ایمان آوردن به خدا می‌شود. ۲) تمام احکام و حقوق اسلامی فرد به رسمیت شناخته می‌شود. ۳) دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان واجب می‌شود. ۴) در زمرهٔ (گروه) برادران و خواهران دینی قرار می‌گیرد. ثمرات پایبندی به آن؛ این جمله فقط یک شعار نیست. (خارج شدن این عبارت از حالت صرف شعاری) همهٔ زندگی فرد مسلمان را در رابطه با خدا، خویشستن، خانواده، اجتماع و دیگر مخلوقات تغییر می‌دهد.

برخی مراتب توحید

خالقیت: خدا تنها خالق و منشأ آفرینش است. **مالکیت:** چون خدا تنها خالق است، پس تنها مالک هم هست. / نتیجهٔ توحید در خالقیت است. **ولایت:** نتیجهٔ توحید در مالکیت است. / به معنای اینکه چون خدا تنها مالک است، پس تنها سرپرست، ولی، حاکم، فرمانروای جهان و صاحب اختیار نیز می‌باشد و تنها کسی است که حق دخل و تصرف (توان ایجاد تغییر در قوانین عالم) را دارد. ربوبیت؛ نتیجهٔ توحید در خالقیت، مالکیت و ولایت است. (نتیجهٔ مستقیم توحید در ولایت است). چون خدا تنها خالق، مالک و ولی است، پس تنها کسی است که تدبیر و برنامه‌ریزی می‌کند، پرورش می‌دهد و مخلوقات را هدایت می‌کند.

آیه *سورهٔ زمر (۳۹)*

مفهوم اصلی: بیانگر توحید در خالقیت است. **نکته ترکیبی:** در آیه ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾، نور بودن خدا به معنای این است که خدا سرچشمهٔ هستی است، پس بیانگر توحید در خالقیت است. (درس ۱)

آیه *سورهٔ آل عمران (۱۰۹)*

مفهوم اصلی: بیانگر توحید در مالکیت است. **پیام‌ها:** ۱) چون خداوند خالق جهان است (علت) مالک آن نیز هست؛ پس عبارت ﴿اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾، علت عبارت ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾، می‌باشد. ۲) بیانگر این مطلب که مالک اصلی و حقیقی جهان خداوند است.

آیه *سورهٔ کهف (۱۸)*

مفهوم اصلی: بیانگر توحید در ولایت است. **پیام‌ها:** ۱) چون خداوند تنها مالک جهان است (علت) تنها ولی و سرپرست جهان نیز هست. پس عبارت ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾، علت عبارت ﴿مَّا لِيهِمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ﴾، می‌باشد. ۲) بیانگر نفی هرگونه سرپرست غیر از خداوند برای انسان‌هاست. ۳) حق ولایت و حکومت تنها مختص خداوند است.

توحید و برخی مراتب آن

تعریف اصل توحید → توحید به معنای اعتقاد به خدای یگانه است؛ یعنی خدای بی‌همتاست و شریکی ندارد و این بیانگر اصل و حقیقت توحید است. رسول خدا ﷺ از همان آغاز رسالت خود، از مشرکان می‌خواست با گفتن جمله «لا اله الا الله» دست از شرک و بت‌پرستی بردارد و به خدای یگانه ایمان آورد. با گفتن این عبارت، تمام احکام و حقوق اسلامی فرد به رسمیت شناخته می‌شود و دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان واجب می‌گردد و در زمرهٔ برادران و خواهران دینی قرار می‌گیرد. بنا بر این، جمله «لا اله الا الله» فقط یک شعار نیست بلکه پایبندی به آن، همهٔ زندگی فرد مسلمان را در رابطه با خدا، خویشستن، خانواده، اجتماع و دیگر مخلوقات تغییر می‌دهد. **نتیجه پایبندی (تزام، عمل) به لا اله الا الله**

توحید و یگانگی خداوند مراتبی دارد که به برخی از این مراتب می‌پردازیم:

۱- توحید در خالقیت: توحید در خالقیت عبارت از این است که معتقد باشیم خداوند تنها مبدأ و خالق جهان است، موجودات همه مخلوق او هستند و در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد.

تعریف توحید در خالقیت → **اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ...! خدا آفرینندهٔ هر چیزی است...**

بیانگر توحید در خالقیت → **معلول (بازتاب، نتیجه) توحید در خالقیت** → **۲- توحید در مالکیت:** از آنجا که خداوند تنها خالق جهان است پس تنها مالک آن نیز هست؛ زیرا هر کس که چیزی را بپدید می‌آورد، مالک آن است.

تعریف توحید در مالکیت → **وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ... آنچه در آسمان‌ها و آنچه در زمین است، از آن خداست.**

۳- توحید در ولایت: هر کس مالک چیزی باشد حق تصرف و تغییر در آن چیز را دارد، اما دیگران بدون اجازهٔ وی نمی‌توانند در آن تصرف یا از آن استفاده کنند. به این حق تصرف، ولایت و سرپرستی می‌گویند.

تعریف توحید در ولایت → **معلول توحید در مالکیت** → **... ما لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ** و او در فرمانروایی خویش کسی را شریک نمی‌سازد. **بیانگر توحید در ولایت** → **تَعْرِيفُ تَوْحِيدٍ فِي الْوَلَايَةِ** → **أَنَّهُ هِيَ وَفِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ** **وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ** **وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ** **وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ**

۱- مباحث درس اول و دوم دربارهٔ توحید، برگرفته از مجله آثار استاد شهید مطهری، ج ۲، صص ۱۰۷ تا ۱۱۹ و ۱۲۷ تا ۱۳۷ می‌باشد. ۲- سورهٔ زمر، آیه ۶۲. ۳- سورهٔ آل عمران، آیه ۱۰۹. ۴- سورهٔ کهف، آیه ۲۶.

🔍 **مفهوم اصلی:** بیانگر توحید در ربوبیت است.

📖 **پیام‌ها:** ۱) چون خداوند تنها خالق، مالک و ولی جهان است (علت)، تنها رب هستی نیز می‌باشد. (معلول) پس عبارت ﴿قُلْ اَغْيِزْ اللّٰهَ اَبْعٰی رَبّٰی﴾، نتیجه عبارت ﴿مَا لَهُمْ مِنْ دُوْنِهٖ مِنْ وَّلِيٍّ﴾ می‌باشد. ۲) علب طلب نکردن پروردگاری به جز خدا این است که خدا، پروردگار همه چیز است.

🔗 **نکته ترکیبی:** عبارت ﴿كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِیْ شَأْنٍ﴾، بیانگر توحید در ربوبیت و با این آیه مرتبط می‌باشد. (درس ۱)

نکته:

• توحید = یگانگی خدا = شرک

توحید نظری (علت) = اعتقاد به خدای یگانه = ایمان به یگانگی خدا
توحید عملی (معلول) = عبادت و اطاعت از خدای یگانه

حواستون باشه: در سؤالات، هر جایی که به عبارت‌های «خالق»، «مبدأ»، «جهان» و «کار آفرینش» برخورد کردید، حواستان باشد که مربوط به «توحید در خالقیت» است.

- عبارت‌های «برای خدا» و «از آن خدا» نشان دهنده توحید در مالکیت هستند که معادل عربی‌شان هم می‌شود «لله».
- عبارت‌های «ولی»، «ولایت»، «سرپرستی» و «حق تصرف»، همگی بیانگر توحید در ولایت هستند.
- عبارت‌هایی مانند «تدبیر»، «پرورش»، «رب»، «پروردگار»، «هدایت به مقصد معین»، «اداره کردن»، «اراده کردن»، را که دیدید ذهنتان باید سریعاً به سمت توحید در ربوبیت برود.

قاطع‌نکته:

- تعریف «رب» را با تعریف «توحید در ربوبیت» قاطی نکنید.
- کلیدواژه‌های قرآنی مراتب توحید:

اگر خداوند پیامبر اکرم ﷺ را ولی انسان‌ها معرفی می‌کند، بدین معناست که ایشان را واسطه ولایت خود و رساننده فرمان‌ها بش فرار داده است.

→ **۴- توحید در ربوبیت:** رب به معنای مالک و صاحب اختیاری است که تدبیر و پرورش مخلوق به دست اوست. هر کس که خالق و مالک و ولی چیزی باشد می‌تواند آن را تدبیر کرده و پرورش دهد. از آنجا که خداوند تنها خالق، مالک و ولی جهان است، تنها رب هستی نیز می‌باشد. اوست که جهان را اداره می‌کند و آن را به سوی مقصدی که برایش معین فرموده هدایت می‌نماید و به پیش می‌برد.

→ **تعریف توحید در ربوبیت:** معنای درست توحید در ربوبیت البته باید به این نکته توجه داشت که توحید در ربوبیت بدان معنا نیست که موجودات، به خصوص انسان، نقشی در پرورش و تدبیر سایر مخلوقات ندارند. باغبانی که زحمت می‌کند و به پرورش درختان اقدام می‌کند، رشد این درختان نتیجه تدبیر اوست. بلکه توحید در ربوبیت بدین معناست که این باغبان و تدبیرش همه از آن خدا و تحت تدبیر او هستند.

→ **معنای درست توحید در ربوبیت = انسان قدرت تدبیر دارد، اما در راستای خدا و به از آن او نه مستقل از خدا**
کشاورز وقتی خود را با دیگران، یعنی کسانی که در کشت زمین او دخالتی نداشته‌اند، مقایسه می‌کند می‌بیند که این کشت حاصل دسترنج خودش است. اما وقتی رابطه خود را با خدا بررسی می‌کند، می‌بیند که هم خودش و هم نیرو و توانش از آن خداست و کشت و زرع او براساس استعدادی که خداوند در آن فرار داده رشد کرده و محصول داده است. در نتیجه، در می‌یابد که

→ **توحید در ربوبیت (علت):** زارع حقیقی و پرورش دهنده اصلی زراعت او خداست و باید شکرگزار او باشد. **توحید اصلی (معلول):** کشاورز با خدا
بگو: **أَیْ جِزِی خدای پروردگاری را بطلبم**
در حالی که او پروردگار همه چیز است...
﴿قُلْ اَغْيِزْ اللّٰهَ اَبْعٰی رَبّٰی﴾
﴿وَلَهُ رَبُّ كُلِّ شَیْءٍ...﴾

بیشتر بدانیم

واژه «رب» در قرآن کریم از اهمیت فراوانی برخوردار است و جد از واژه «الله» بیشترین فراوانی را در میان اسمای الهی دارد. کلمه رب بیش از نهمصد بار در قرآن کریم آمده است. عبارت «رب العالمین» نیز بیش از چهل بار در قرآن تکرار شده است.

۱- اشاره به آیات ۶۳ تا ۶۷ سوره وانه.
۲- سوره انعام، آیه ۱۴۲.

جمع‌بندی:

نمونه سؤال:

- پاسخ کوتاه: کدام اعتقاد دینی مانند روحی در بیکرة احکام دین حضور دارد و به آن معنا می‌بخشد؟
- تعریف اصطلاح: اصل و حقیقت توحید
- تشریحی: دو مورد از ثمرات اقرار به «لا اله الا الله» را در زندگی فردی و اجتماعی بنویسید.
- چندگزینہ‌ای: آیه شریفه «الله خالق کل شیء» به کدام یک از مراتب توحید برمی‌گردد؟ (۱ توحید در خالقیت، ۲ توحید در مالکیت)
- جای خالی: توحید در بدین معنا نیست که موجودات به خصوص انسان نقشی در پرورش و تدبیر سایر مخلوقات ندارند. (شهریور ۹۹ انسانی)
- درست / نادرست: از آنجا که خدا تنها مالک جهان است، تنها ولی و سرپرست جهان نیز می‌باشد. (شهریور ۱۴۰۰ انسانی)
- تشریحی: کشاورز از مقایسه رابطه خود با خدا چه نتیجه‌ای می‌گیرد؟

پاسخ:

- توحید و یکتاپرستی
- توحید به معنای اعتقاد به خدای یگانه است، یعنی خدا بی‌همتاست و شریکی ندارد و این بیانگر اصل و حقیقت توحید است. ۱. انسان دست از شرک برمی‌دارد و به خدای یگانه ایمان می‌آورد. ۲. تمام احکام و حقوق اسلامی فرد به رسمیت شناخته می‌شود. ۳. دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان واجب می‌گردد. ۴. در زمره برادران و خواهران دینی قرار می‌گیرد. ۴. گزینه «۱»: کلید واژه «خالق» در این عبارت قرآنی، بیانگر توحید در خالقیت است. ۵. ربوبیت ۶. درست؛ توحید در مالکیت علت توحید در ولایت هست. ۷. کشاورز وقتی رابطه خود با خدا را بررسی می‌کند؛ می‌بیند که هم خودش و هم نیرو و توانش از آن خداست و کشت و زرع او براساس استعدادی که خداوند در آن قرار داده رشد کرده و محصول داده است. در نتیجه درمی‌یابد که زارع حقیقی و پرورش دهنده اصلی زراعت او خداست.

نکته: گاهی دیده شده که طراحان سؤال، آیات یا روایاتی را از درس‌های دیگر می‌آورند و درباره اینکه کدام یک از اقسام توحید هستند از شما می‌پرسند، به همین خاطر، در جدول زیر همه آیاتی که مرتبط با توحید هستند را برایتان از این نظر بررسی کردیم.

مفهوم	آیات مرتبط در این درس	سایر آیات مرتبط
اصل توحید	«لا اله الا الله» «هُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ» «قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ» «وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ»	«وَاللهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ» (درس ۱)
توحید در خالقیت	«اللهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» «قُلْ اللهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»	«اللهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» (درس ۱)
توحید در مالکیت	«وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ»	«قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ اسْرَفُوا...» (درس ۷)
توحید در ولایت	«مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»	«كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» (درس ۱) «إِنَّ اللهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ» (درس ۳) «إِنَّا هَدَيْنَا السَّبِيلَ إِنَّا شَاكِرٌ وَإِنَّا كَفُورٌ» (درس ۵) «قَدْ جَاءَكُمْ نَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ» (درس ۵) «وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ» (درس ۶) «وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمًا» (درس ۷) «كَلَّا لَيُعَذِّبُنَّهُمْ وَلَهُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٌ» (درس ۶) «وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ... وَأَمَلَى لَهُمْ...» (درس ۶)
توحید در ربوبیت	«قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ أَعْبُدُوا رَبَّكُمْ رَبَّكُمْ وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ» «قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ اللهُ»	

حواستون باشه: جدیداً طراحان امتحان نهایی، یک آیه را در صورت سؤال می‌دهند و ارتباط آن را با توحید قبلی یا بعدی از شما می‌خواهند؛ بنابراین دقت کنید.

- انواع سؤالات مراتب توحید در آیات:
- آیه x بیانگر کدام مرتبه توحید است؟ ← مرتبه توحید همان آیه را بگویید.
 - آیه x بازتاب (محصول، نتیجه) کدام توحید است؟ ← مرتبه توحید قبلی را بگویید.
 - آیه x ریشه (خاستگاه، علت) کدام توحید است؟ ← مرتبه توحید بعدی را بگویید.

شرک

• تعریف: شرک به معنای شریک قرار دادن برای خداست.

• مراتب شرک

- شرک در خالقیت
 - اعتقاد به اینکه جهان را چند خالق خلق کرده‌اند.
 - کسی که معتقد به شرک در خالقیت است یا باید خالق را محدود و ناقص بداند، یا اینکه خالق‌ها را عین هم بداند که در این صورت دیگر چند خدا نیستند.
- شرک در مالکیت
 - اعتقاد به اینکه در کنار خدا فرد دیگری هم مالک است.
 - هر کس معتقد به شرک در خالقیت است، حتماً معتقد به شرک در مالکیت هم هست.
- شرک در ولایت: اعتقاد به اینکه در کنار خدا فرد دیگری حق سرپرستی و دخل و تصرف دارد.
- شرک در ربوبیت: اعتقاد به اینکه در کنار خدا فرد دیگری حق تدبیر و پرورش دارد.

نکته:

• رابطه انسان با خدا

- رابطه طولی = خود را در راستای خدا، در مسیر و مجرای خدا و تحت اراده و اذن خدا بدانیم. → توحید
- رابطه عرضی = خود را مستقل از خدا، کنار خدا، هم‌ارزش با خدا و هم‌ردیف با خدا بدانیم. → شرک

جمع‌بندی:

توحید ⇨ چندخدایی
شرک و مراتب آن

شرک به معنای شریک قرار دادن برای خدا است. هر کس که معتقد باشد خداوند شریک دارد مشرک به حساب می‌آید. شرک نیز مانند توحید درجانی دارد که متناسب با درجات توحید، به برخی از آنها می‌پردازیم:

۱- **شرک در خالقیت**: اگر کسی معتقد باشد که این جهان را چند خالق آفریده‌اند، گرفتار شرک در خالقیت شده است. **تعریف شرک در خالقیت**
 سؤال: چرا خداوند در آفرینش جهان شریکی ندارد؟

این تصور که چند خدا وجود دارد و هر کدام خالق بخشی از جهان‌اند، یا با همکاری یکدیگر این جهان را آفریده‌اند، به معنای آن است که هر کدام از آنها محدود و ناقص هستند و به تنهایی نمی‌توانند کل جهان را خلق کنند. **نوع اول شرک در خالقیت (در این صورت خالق‌ها ناقص هستند و دیگر خدا محسوب نمی‌شوند).**

همچنین به معنای آن است که هر یک از خدايان کمالاتي دارند که دیگری آن کمالات را ندارد و گرنه عین همدیگر می‌شوند و دیگر چند خدا نیستند. **چنین خدايان ناقصی، خود، نیازمند هستند و هر یک از آنها به خالق کامل و بی‌نیازی احتیاج دارد که نیازش را برطرف نماید.**
 پس تصور چند خدای صحیح نیست و خدای واحد آفریننده جهان است.

نوع دوم شرک در خالقیت (اگر خالق‌ها، ناقص نباشند، عین هم هستند و دیگر چند خدا نیستند.)

بیشتر بدانیم

مثال زیر می‌تواند ما را در درک بهتر یکتایی خداوند کمک کند:
 دریای بدون ساحل و بیکرانی را فرض کنید که از هیچ جهت محدود نباشد؛ نه از جهت عمق و ارتفاع و نه از جهت طول و عرض، یعنی از هر جهت بیکران باشد. آیا با این فرض می‌توان دریای دومی را در کنار این دریا قرار داد؟
 روشن است که این دریا، جای خالی برای دریای دیگر قرار نمی‌دهد. «واحد قهار» بودن خداوند که در آیه ۱۶ سوره رعد بیان شده، به معنای آن است که جای خالی برای غیر باقی نگذاشته است تا آن غیر، خود را نشان دهد.

۲- **شرک در مالکیت**: اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگران هم مالک بخشی از جهان هستند. اگر کسی معتقد به شرک در خالقیت باشد، معتقد به شرک در مالکیت نیز خواهد بود. **تنها رابطه موجود میان مراتب شرک:**

شرک در خالقیت (مطلوب)
 شرک در مالکیت (مطلوب)

☆ آیه **سورة توحيد (۱۴۵)**

۱. ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾
مفهوم اصلی: بیانگر اصل توحید است.
۲. ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾
مفهوم اصلی: بیانگر بی‌نیاز بودن خداوند است.
- پیام‌ها:** «صمد» به معنای بی‌نیازی است که همه نیازمندان رو به سوی او دارند و از او درخواست می‌کنند و او هم نیاز همه را برطرف می‌کند.
- نکته ترکیبی:** مفهوم «صمد» با مفهوم آیه ﴿تَسْأَلُهُ... كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾ هم‌راستا است؛ چرا که در آن آیه هم، همه مخلوقات از خدا درخواست می‌کنند و خدا نیاز همه را برطرف می‌کند. (درس ۱)
۳. ﴿لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ﴾
مفهوم اصلی: خداوند به فرزند نیاز ندارد و نیاز به زاده شدن و پدید آمدن هم ندارد.
- پیام‌ها:** ۱) این عبارت دیدگاه مسیحیانی که می‌پندارند حضرت مسیح علیه السلام فرزند خداست را باطل اعلام می‌کند.
 ۲) خداوند پدیده نیست. رابطه خدا با موجودات رابطه آفرینش است نه زایش. در اینجا عبارت «لَمْ يُولَدْ» یعنی از نیستی به هستی می‌آورد نه اینکه خود بزاید و عبارت «وَلَمْ يُولَدْ» بیانگر این است که خداوند علتی ندارد و از چیزی به وجود نیامده است.
۴. ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾
مفهوم اصلی: بیانگر اصل توحید و بی‌همتایی خداست.
- پیام‌ها:** «كُفُوًا» به معنای شبیه، نظیر و مانند است. در واقع خداوند از هر نظری بی‌مانند و یکتاست و شبیه و همتایی ندارد، یعنی هیچ هم‌سطح و هم‌کفوی برای خداوند وجود ندارد.

☆ آیه **سورة رعد (۱۹)**

۱. ﴿قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ﴾
مفهوم اصلی: بیانگر توحید در ربوبیت است.
۲. ﴿قُلْ أَفَاتُخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾
مفهوم اصلی: بیانگر شرک در ولایت است و استدلال (احتجاج) قرآن برای نفی کردن شرک در ولایت را نشان می‌دهد.
- پیام‌ها:** خداوند مشرکان را به علت ولی و سرپرست گرفتن کسانی که حتی اختیار سود و زیان خود را ندارند، سرزنش می‌کند. پس کسی را باید به عنوان پروردگار و ولی خود انتخاب کنیم که اختیار سود و زیان خود را داشته باشد. به عبارتی کسی که اختیار سود و زیان خود را ندارد، نمی‌تواند، ولی باشد.
۳. ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تُسَوَّى الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ﴾
مفهوم اصلی: مقایسه انسان موحد و مشرک و راه توحید و شرک
- پیام‌ها:** ۱) انسان موحد، بینا و انسان مشرک، نابیناست، پس انسان موحد برتر از انسان مشرک است. ۲) مسیر توحید، نور الهی است و برتر از گمراهی و شرک که تاریکی محض است، می‌باشد.
۴. ﴿أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ﴾
مفهوم اصلی: بیانگر شرک در خالقیت است.
- پیام‌ها:** طبق این آیه قرآن می‌گوید، اگر خلقتی مشابه خلقت خدا پیدا کردید یا کسی را پیدا کردید که می‌توانست مشابه خدا خلق کند، می‌توانید مشرک شوید، ولی این‌گونه نیست.

۳- شرک در ولایت اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگرانی نیز هستند که سرپرستی جهان را برعهده دارند و خودشان حق تصرف در جهان را دارا می‌باشند. **تعریف شرک در ولایت**

۴- شرک در ربوبیت اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگرانی نیز هستند که تدبیر امور موجودات را برعهده دارند. اگر کسی در کنار ربوبیت الهی، برای خود یا سایر مخلوقات حساب جداگانه باز کند و گمان کند که کسی می‌تواند مستقل از خداوند، امور را تدبیر کند گرفتار شرک شده است.

تدبر در قرآن

الف) با توجه به اهمیت سورة توحید و جایگاه آن در قرآن کریم، در آیات این سوره تدبر کنید و پیام‌های آن را به دست آورید. **اصل توحید** **بی‌نیازی خدا**

بسم الله الرحمن الرحيم ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ (۱) **اللَّهُ الصَّمَدُ** (۲) **لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ** (۳) **وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ** (۴)

- ۱-
- ۲-
- ۳-

ب) با توجه به آیه ۱۶ سورة رعد، به سؤالات زیر پاسخ دهید:

﴿قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ **بگو پروردگار آسمان‌ها و زمین کیست؟**
 ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ **بگو خدا است.**

﴿قُلْ أَفَاتُخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ **بگو آیا غیر از او سرپرستی گرفتارید که**
 ﴿لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ **یعنی اختیار سود و زیان خود ندارند؟**

﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ **بگو آیا نابینا و بینا برابر است؟**
 ﴿أَمْ هَلْ تُسَوَّى الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ﴾ **یا تاریکی‌ها و روشنایی برابرند؟**

﴿أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ﴾ **یا آنها شرک‌هایی برای خدا قرار داده‌اند**
 ﴿خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ﴾ **که [آن شرکان هم] مثل خداوند آفرینشی داشته‌اند و در نتیجه [این دو] آفرینش بر آنان مشابه شده است [و از این دو شرکان را نیز مستحق عبادت پندارند؟]**

توحید در ربوبیت
شرک در ولایت
استدلال قرآن برای نفی شرک در ولایت
مقایسه مرزهای توحید و شرک، با استفاده از استهلال الکفری

۱- لامل در عبارت «خَلَقُوا كَخَلْقِهِ» ضمه علاوه است که به شرکاء برمی‌گردد.

﴿قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾

🔍 مفهوم اصلی: بیانگر توحید در خالقیت است.

﴿وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾

🔍 مفهوم اصلی: بیانگر اصل توحید است.

📌 نمونه سؤال:

۱) درست / نادرست: اگر کسی گمان کند مستقل از خداوند می‌تواند آموزش را تدبیر کند که گرفتار شرک در ولایت شده است.

۲) تعریف اصطلاح: شرک

۳) پاسخ کوتاه: آیه ﴿أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ...﴾ به کدام مرتبه شرک اشاره دارد؟

۴) پاسخ کوتاه: اگر معتقد باشیم در کنار خداوند دیگرانی نیز حق تصرف در جهان را دارند، به چه شرکی گرفتار شده‌ایم؟

📌 پاسخ ۱) نادرست؛ به کلمه تدبیر دقت کنید، مربوط به شرک در ربوبیت است.

۲) شرک به معنای شریک قرار دادن برای خداست.

۳) شرک در خالقیت؛ با توجه به کلیدواژه ﴿خَلَقُوا كَخَلْقِهِ﴾ درمی‌یابیم که آیه بیانگر شرک در خالقیت است.

۴) شرک در ولایت

📌 رابطه علیت

تعریف: انجام هر کاری در جهان و ایجاد هر پدیده‌ای علتی دارد که به اراده خدا قرار داده شده است.

رابطه علیت از آنجا که با بحث انجام افعال و اراده الهی در ارتباط است، بیانگر توحید در ربوبیت است.

نمونه‌های امور مادی در رابطه علیت:

دارو سبب شفا و بهبودی

پزشک وسیله درمان

معمار عامل بنای ساختمان

نمونه‌های امور معنوی در رابطه علیت:

دعا سبب آمرزش

صدقه موجب دفع بلا

صله رحم موجب افزایش طول عمر

قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ
وَ هُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

بگو خدا آفریننده هر چیزی است،
و او یکتای مقتدر است.

- کسی را می‌توانیم به عنوان رب خود انتخاب کنیم که... **خلاق باشد**.
- کسی که اختیار سود و زیان... **خود را ندارد**... نمی‌تواند... **ربوب باشد**.
- در چه صورت جا داشت که مردم در اعتقاد به توحید در شک بیفتند؟ **اگر خلقی مشابه خلقت خدا پیدا می‌کردند.**
(ج) مراتب توحید با شرک را در آیات ذکر شده مشخص کنید.

طرح چند سؤال

مرز توحید و شرک کجاست؟ آیا اگر کسی پزشک را وسیله درمان و بهبود بیماری بداند مشرک است؟ آیا اگر کسی از غیر خدا درخواست کمک کند گرفتار شرک شده است؟ آیا اگر کسی دعا را وسیله جلب مغفرت الهی و صدقه را وسیله دفع بلا بداند مشرک است؟ و بالاخره، آیا توسل به پیامبران و معصومین (علیهم‌السلام) شرک به حساب می‌آید؟ **خیر**

در پاسخ به سؤال‌های فوق می‌گوییم:
اولاً خداوند رابطه علیت را میان پدیده‌های جهان حاکم کرده است. آتش موجب گرما و روشنی و دارو سبب شفا و بهبودی است. پزشک وسیله درمان، معمار عامل بنای ساختمان و معلم نیز وسیله تعلیم و تربیت است. **نمونه‌های رابطه علیت در امور مادی**
در امور معنوی نیز همین‌گونه است. دعا سبب آمرزش، صدقه موجب دفع بلا، و صله رحم موجب افزایش طول عمر است. **نمونه‌های رابطه علیت در امور معنوی**
همه این روابط توسط خود خداوند طراحی شده و به اذن و اراده او صورت می‌گیرد. بنابراین، کسی که برای آموختن نزد معلم می‌رود، یا برای درمان به پزشک مراجعه می‌کند، نه تنها معلم و پزشک را شرک خداوند قرار نداده، بلکه به قانون الهی عمل کرده است.

ناتیباً همان‌گونه که درخواست از پزشک برای درمان بیمار یا توحید منافاتی ندارد، درخواست از اولیای الهی برای اجابت خواسته‌ها نیز منافاتی با توحید ندارد؛ زیرا پزشک به واسطه استفاده از اسباب مادی و اولیای الهی به واسطه اسباب غیر مادی و با اذن خداوند این کار را انجام می‌دهند.

مثل قرص و آمپول و... مثل معجزه، دعا و...

همان قانون علیت

درخواست از اولیای الهی

چون آن‌ها را در راستای خدا می‌دانیم. **بدنبراین** ← توحید است.
 درخواست انسان از آنان در واقع درخواست از روح آن‌هاست و روح پس از مرگ زنده است. **بدنبراین** ← درخواست‌ها بعد از رحلت هم ادامه دارد.

عقیده به توانایی پیامبر اکرم و اولیای دین در برآوردن حاجات انسان	در صورتی موجب شرک است که:	این توانایی را از خود آن‌ها و مستقل از خدا بدانیم.
در صورتی عین توحید است که:	این توانایی را صرفاً از خدا و انجام آن را با درخواست اولیای دین از خداوند و به اذن او بدانیم.	

ویژگی‌های تکفیری‌ها

- بزرگ‌ترین ضربه را بر اسلام وارد کرده و سبب تنفر برخی از مردم جهان از اسلام شده‌اند.
- یک جریان فکری خشک و غیرعقلانی‌اند.
- تفکر غلطی درباره توحید و شرک دارند.
- هر مسلمانی را که مانند آن‌ها نمی‌اندیشد مشرک و کافر می‌دانند (نه مسلمان) و گاه کشتن او را واجب می‌شمارند.
- معتقدند که: **۱** توسل به پیامبر و معصومین شرک است. **۲** طلب دعا و شفیع قرار دادن دیگران برای اینکه خدا انسان را ببخشد، شرک است.

نکته: جریان تکفیری توسل به اولیای الهی را شرک می‌دانند، چرا که رابطه علیت را به خوبی درک نکرده‌اند و از طرفی در درک مسئله توحید در ربوبیت دچار اشکال هستند.

نمونه سؤال:

- جای خالی:** اگر ما از رسول خدا **ﷺ** چیزی درخواست کنیم، درخواست از ایشان است.
- درست / نادرست:** اینکه صله رحم موجب افزایش طول عمر است، بیانگر وجود رابطه علیت در امور معنوی است.
- پاسخ کوتاه:** عقیده به توانایی اولیای دین در برآوردن حاجات انسان چه زمانی موجب شرک است؟

پاسخ ۱: حقیقت روحانی و معنوی

۲: درست

۳: زمانی که این توانایی را از خود آن‌ها و مستقل از خدا بدانیم.

رفع حاجت توسط اولیای الهی ولیست به اعتقاد ما می‌تواند توحید یا شرک باشد.

رفع حاجت → عقیده به توانایی پیامبر اکرم **ﷺ** و اولیای دین **ﷺ** در برآوردن حاجات انسان (مانند شفا دادن) وقتی موجب شرک است که این توانایی را از خود آنها و مستقل از خدا بدانیم. اما اگر این توانایی را صرفاً از خدا و انجام آن را با درخواست اولیا از خداوند و به اذن خدا بدانیم **عین توحید است** و از این جهت مانند اثر شفا بخشی داروست که خداوند به آن بخشیده است. این توانایی تنها به زمان حیات دنیوی پیامبر اکرم **ﷺ** اختصاص ندارد و پس از رحلت ایشان نیز استمرار دارد. به عبارت دیگر، روح مطهر رسول خدا **ﷺ** پس از رحلت زنده است و می‌تواند به انسان‌ها باری برساند. اکنون اگر ما از رسول خدا **ﷺ** چیزی درخواست کنیم، درخواست از جسم ایشان نیست، بلکه از حقیقت روحانی و معنوی ایشان است. آیا اگر کسی از پدر و مادرش و یا هر مؤمنی بخواهد که برای سعادت‌مندی او دعا کند، چنین درخواستی شرک آلود است؟ **خیر**

طیتم تکفیری جریان تکفیری

هیچ گروهی از مسلمانان، غیر از جریانی که امروزه به «تکفیری‌ها» مشهور شده، چنین درخواستی را شرک آلود نمی‌دانند. جریان تکفیری در سال‌های اخیر برخی از جوامع و کشورهای اسلامی را گرفتار خود کرده است. بیروان این جریان فکری خشک و غیرعقلانی با تفکر غلطی که درباره توحید و شرک دارند، هر مسلمانی را که مانند آنها نمی‌اندیشد، مشرک و کافر می‌خوانند و گاه کشتن او را واجب می‌شمارند. بیروان این جریان می‌گویند نوشل به پیامبران و معصومین شرک است. طلب دعا و نفع قرار دادن دیگران برای اینکه خدا انسان را ببخشد، شرک است و همچنین معتقدند این‌گونه افراد کافر هستند و مسلمان محسوب نمی‌شوند. متأسفانه این جریان، بزرگ‌ترین ضربه را بر اسلام وارد کرد و سبب تنفر برخی از مردم جهان از دین اسلام شد.

اندیشه و تحلیل

۲۶ باور به توحید در خالقیت، مالکیت، ولایت و ربوبیت چه تأثیری در زندگی ما می‌گذارد؟
 موجب می‌شود انسان به سمت لطافت (خدا و قرار دادن زندگی در جهت خدا برود) (به عبارتی انسان به سمت توحید صلی می‌رود)

۱- نمونه بارز این موضوع شهیدان هستند که به صریح قرآن کریم زنده‌اند و مانند زمان حیات در دنیا و بلکه بیشتر از آن، از احوال این دنیا با خبر هستند (سوره بقره، آیه ۱۵۴) و مطرود است که مقام پیامبر مکرم اسلام **ﷺ** بالاتر از شهیدان است.

سؤالات امتحان

بخش اول: از «یگانه بی‌همتا، تا توحید و مراتب آن»

آیات، روایات و اشعار

با توجه به سخنان گوهریار امیرالمؤمنین علی علیه السلام به سؤالات زیر پاسخ دهید.

۱۴۴. عزت امیرالمؤمنین علیه السلام در گرو چیست و بیانگر کدام مرتبه توحید است؟

۱۴۵. تعبیر امیرالمؤمنین علیه السلام از افتخار، چیست و نشان دهنده کدام مرتبه از توحید است؟

۱۴۶. امام علی علیه السلام به ترتیب چه چیزی را مایه «عزت» و «افتخار» خود می‌داند؟

۱۴۷. خواسته و طلب مولای متقیان علیه السلام از خداوند چیست؟

۱۴۸. عبارت شریف «لا اله الا الله» نشان دهنده کدام یک از مراتب توحید است؟

به ترتیب در هر یک از آیات و روایات زیر مراتب توحید را مشخص کنید.

۱۴۹. «الله خالق کل شیء»

۱۵۰. «و لله ما فی السماوات و ما فی الارض»

۱۵۱. «ما لهم من دونه من ولی»

۱۵۲. «و لا یشرك فی حکمه احدا»

۱۵۳. «قل اغیر الله ابغی رباً»

۱۵۴. «و هو رب کل شیء»

۱۵۵. «الله نور السماوات و الارض»

۱۵۶. توحید موجود در آیه شریفه «قل الله خالق کل شیء و هو الواجد القهار»، علت چه توحیدی است؟

۱۵۷. آن مرتبه از توحید که در آیه شریفه «و لله ما فی السماوات و ما فی الارض»، به آن اشاره شده است، به ترتیب

برخاسته از چه توحیدی است و خودش علت چه توحیدی می‌باشد؟

۱۵۸. آیه شریفه «ما لهم من دونه من ولی و لا یشرك فی حکمه احدا» از نظر توحیدی، به ترتیب برخاسته از چه توحیدی

است و کدام مرتبه از توحید بازتاب و ثمره آن است؟

۱۵۹. آیه شریفه «قل من رب السماوات و الارض»، به ترتیب بازتاب چه توحیدی است و خودش خاستگاه کدام مرتبه

توحید است؟

۱۶۰. با توجه به آیه «قل اغیر الله ابغی رباً و هو رب کل شیء»، چرا نباید پروردگاری جز خداوند را طلب کنیم؟

(خرداد ۱۴۰۲)

۱۶۱. بازتاب و نتیجه اعتقاد به آیه «... ما لهم من دونه من ولی و لا یشرك فی حکمه احدا» کدام یک از مراتب توحید است؟

(خرداد ۱۴۰۲)

با توجه به آیات زیر مراتب توحید را در هر یک مشخص نمایید.

۱۶۲. «الله خالق کل شیء»

پرتکرار (شهریور ۹۸ و دی ۹۸)

۱۶۳. «ما لهم من دونه من ولی و لا یشرك فی حکمه احدا»

پرتکرار (شهریور ۹۸ و شهریور ۱۴۰۱)

۱۶۴. با توجه به مراتب توحید، آیه شریفه «و لله ما فی السماوات و ما فی الارض» پس از کدام مرتبه توحیدی قرار می‌گیرد؟

(دی ۱۴۰۱)

۱۶۵. «و لله ما فی السماوات و ما فی الارض» به کدام مرتبه توحید اشاره می‌کند؟

پرتکرار (شهریور ۹۹، خرداد ۱۴۰۱)

۱۶۶. آیه شریفه «الله خالق کل شیء» «خدا آفریننده هر چیزی است.» به کدام مرتبه توحید اشاره می‌کند؟

(دی ۹۹)

درست یا نادرست

۱۶۷. مهم‌ترین اعتقاد دینی، ایمان به آخرت است.

۱۶۸. ملاک اعتبار تمام اعتقادات در دین، توحید می‌باشد.

۱۶۹. آنچه به معارف و احکام دین حیات و معنا می‌بخشد، اعتقاد به توحید و معاد است.

۱۷۰. به رسمیت شناختن احکام و حقوق اسلامی یک فرد در گروهی عمل به «لا اله الا الله» می‌باشد.

۱۷۱. یکی از نتایج اقرار به «لا اله الا الله» و جوب دفاع از حقوق فرد بر دیگر مسلمانان می‌باشد.

۱۷۲. کسی که عبارت «لا اله الا الله» را بیان می‌کند، تمام روابطش با خدا، خویش، خانواده و دیگر مخلوقات تغییر می‌کند.

۱۷۳. رسول خدا از اواسط رسالت خویش از مشرکان می‌خواست که با گفتن «لا اله الا الله» دست از شرک و بت‌پرستی بردارند.

۱۷۴. التزام به «لا اله الا الله» نشان می‌دهد که این عبارت یک شعار نیست.

۱۷۵. اینکه خداوند را سرچشمه هستی بدانیم بیانگر توحید در ولایت است.

۱۷۶. داشتن حق تصرف و تغییر در چیزی نشان دهنده توحید در ولایت است.

۱۷۷. رب به معنای مالک و صاحب‌اختیاری است که حق تغییر و تصرف در امور را دارد.

۱۷۸. اداره کردن جهان نشان دهنده توحید در ربوبیت می‌باشد.

۱۷۹. توحید در ربوبیت نفی‌کننده تدبیر انسان می‌باشد.

۱۸۰. از آنجا که خداوند پرورش دهنده اصلی است، پس باید شکرگزار او باشیم.

۱۸۱. پرستش و اطاعت خداوند به عنوان تنها مبدأ و خالق جهان، بیانگر توحید در خالقیت است. (خرداد ۱۴۰۲)

۱۸۲. اینکه خداوند پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله را ولی انسان‌ها معرفی نموده، بدین معنا است که ولایت خود را به ایشان واگذار کرده است.

(دی ۱۴۰۱)

۱۸۳. از آنجا که خدا تنها مالک جهان است، تنها ولی و سرپرست جهان نیز هست.

(شهریور ۱۴۰۰)

پاسخ کوتاه

۱۹۳. کدام اعتقاد دینی را می‌توان سرلوحه دعوت پیامبران دانست؟
 ۱۹۴. مدار تمام احکام و اخلاق و اعمال مؤمنان براساس کدام عقیده الهی بنا شده است؟
 ۱۹۵. به ترتیب علت و معلول توحید در مالکیت نشان دهنده کدام مرتبه از توحید است؟
 ۱۹۶. توحید در ولایت نتیجه چیست و خودش منجر به کدام یک از مراتب توحید می‌شود؟
 ۱۹۷. کلمه «ربوبیت» یادآور کدام معانی لغوی می‌باشد؟
 ۱۹۸. کسی که قائل به توحید در ربوبیت است، انتظار کدام توحید از او می‌رود؟
 ۱۹۹. اصل و حقیقت توحید به چه معنا است؟
 ۲۰۰. کدام اعتقاد دینی مانند روحی در پیکره احکام دین حضور دارد و به آن معنا می‌بخشد؟

(شهریور ۱۴۰۰)

(شهریور ۹۹)

تعریف اصطلاح

۲۰۱. اصل توحید؛
 ۲۰۲. توحید در خالقیت؛
 ۲۰۳. توحید در مالکیت؛
 ۲۰۴. توحید در ولایت؛
 ۲۰۵. توحید در ربوبیت؛
 ۲۰۶. رب؛

(خرداد ۱۴۰۱)

(شهریور ۹۸)

چند گزینه‌ای

۲۰۷. کدام مورد درباره عامل اعتباربخش به احکام صدق می‌کند؟
 (۱) سرلوحه دعوت پیامبران بوده است. (۲) نشان دهنده تجلی خدا در جهان هستی است.
 ۲۰۸. کدام گزینه نشان دهنده یکی از نتایج اقرار به عبارت «لا اله الا الله» است؟
 (۱) خارج شدن این عبارت از حالت صرف شعاری (۲) وجوب دفاع از حقوق فرد بر سایر مسلمین
 ۲۰۹. التزام به «لا اله الا الله» موجب می‌شود.
 (۱) به رسمیت شناخته شدن حقوق اسلامی
 (۲) فرارگیری در زمره خواهران و برادران دینی
 (۳) تغییر تمام روابط انسان
 ۲۱۰. بازتاب آیه شریفه «قُلِ اللهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» چیست؟
 (۱) اصل توحید (۲) توحید در مالکیت (۳) توحید در خالقیت

جای خالی

۱۸۴. دین مبین اسلام را می‌توان دین و کتاب الهی قرآن را کتاب دانست.
 ۱۸۵. جمله «لا اله الا الله» فقط یک نیست، بلکه به آن همه زندگی فرد مسلمان را تغییر می‌دهد.
 ۱۸۶. توحید در خالقیت بدین معناست که خداوند تنها و خالق جهان است.
 ۱۸۷. طبق اراده خدای متعال، ولایت اولیای الهی در ولایت الهی قرار داده شده است.
 ۱۸۸. رب به معنای مالک و که تدبیر و مخلوقات به دست اوست.
 ۱۸۹. هر کس مالک چیزی باشد، حق تصرف و تغییر در آن چیز را دارد، به این حق تصرف می‌گویند. (دی ۱۴۰۰)
 ۱۹۰. منظور از توحید در این است که مخلوقات، جز به اجازه خداوند نمی‌توانند در جهان تصرف کنند. (خرداد ۱۴۰۰)

کشف ارتباط

۱۹۱. هر یک از موارد ستون سمت راست با کدام یک از موارد ستون سمت چپ ارتباط دارد؟ (در ستون سمت چپ، یک مورد اضافی است.)

ستون سمت راست	ستون سمت چپ
الف) «قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»	۱) خاستگاه توحید در مالکیت
ب) «وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ»	۲) بازتاب توحید در ولایت
ج) «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»	۳) توحید در مالکیت
د) «قُلِ اللهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»	۴) توحید در ولایت
	۵) اصل توحید

۱۹۲. هر یک از موارد ستون سمت راست با کدام یک از موارد ستون سمت چپ ارتباط دارد؟ (در ستون سمت چپ، یک مورد اضافی است.) (خرداد ۹۹)

ستون سمت راست	ستون سمت چپ
الف) خداوند در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد.	۱) توحید در ربوبیت
ب) مخلوقات فقط به اذن خدا در جهان تصرف می‌کنند.	۲) توحید در مالکیت
ج) تدبیر و پرورش مخلوقات در دست پروردگار است.	۳) توحید در خالقیت
	۴) توحید در ولایت

۲۲۰ اعتقاد به آیه شریفه «وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدٌ». هادی انسان به سمت پذیرش توحید بیان شده در کدام آیه شریفه است؟

(۱) «وَوَلِّ اللَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ»

(۲) «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ»

(۳) «قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ أَعْبُدُوا رَبَّنَا»

۲۲۱. کدام گزینه نشان دهنده رابطه میان ولایت خدا و ولایت رسول خداست؟

(۱) پیامبر واسطه ولایت خداست و به اذن او می‌تواند در جهان دخل و تصرف کند.

(۲) خدا ولایتش را در اموری به رسولش واگذار کرده، چرا که او جانشین خدا روی زمین است.

(۳) ولایت پیامبر مستقل از خداست و انسان مؤمن هم باید ولایت خدا را بپذیرد و هم پیامبر را.

۲۲۲. به ترتیب، علت و معلول اعتقاد به «وَوَلِّ اللَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ» چیست؟

(۱) توحید در خالقیت - توحید در ولایت

(۲) توحید در خالقیت - توحید در مالکیت

(۳) اصل توحید - توحید در ولایت

(۴) اصل توحید - توحید در مالکیت

۲۲۳. کدام گزینه نشان دهنده رابطه درستی میان آیات قرآن است؟

(۱) اعتقاد به «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ» بارتاب «وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ» است.

(۲) فرد معتقد به «قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ أَعْبُدُوا رَبَّنَا» به «قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» و «وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ...» اعتقاد دارد.

(۳) بدون اعتقاد به «وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدٌ» نمی‌توان توحید بیان شده در «قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» را پذیرفت.

(۴) خاستگاه اعتقاد به «وَوَلِّ اللَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ»، باور به مفهوم آیه شریفه «قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ أَعْبُدُوا رَبَّنَا» و «هُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ» است.

۲۲۴. کدام فرد، علی‌رغم اعتقاد به توحید در ربوبیت، معنای نادرستی را مورد پذیرش قرار داده است؟

(۱) انسان و سایر موجودات می‌توانند امور را تدبیر کنند.

(۲) تدبیر انسان کاملاً مستقل از تدبیر خداوند متعال است.

(۳) انسان در مقایسه با سایرین، خود را پرورش دهنده امور می‌داند، اما در مقایسه با خدا او را پرورش دهنده اصلی می‌داند.

(۴) تنها رب و مدبر جهان خداست و انسان هیچ‌گونه قدرت تدبیری ندارد و پرورش جهان بی‌واسطه از جانب خدا انجام می‌شود.

پاسخ کامل (تشریحی)

۲۲۰. چرا توحید و یکتاپرستی مهم‌ترین اعتقاد دینی است؟

۲۲۱. نتایج گفتن یا اقرار به «لا اله الا الله» چیست؟

۲۲۲. پایبندی و التزام به «لا اله الا الله» را بیان کنید.

۲۲۳. با توجه به قبول مبحث توحید در ولایت، ولایت پیامبر ﷺ و ائمه علیهم‌السلام چگونه توجیه می‌شود؟

۲۲۴. به ترتیب معانی درست و نادرست ربوبیت را بنویسید.

۲۲۵. در بحث «توحید در ربوبیت»، هنگامی که کشاورز رابطه خود را با خداوند بررسی می‌کند، به چه نتایج می‌رسد؟

(دی ۱۴۰۱)

تحلیل متن

۲۲۲. دیوید، جوانی ۲۱ ساله اهل انگلستان است. از اوایل نوجوانی برای او سؤال شده بود که آیا مسیحیت کامل‌ترین دین است یا باید به آیین دیگری رو بیاورد. او پس از تحقیقات و بررسی‌های فراوان در سنین ۱۸ تا ۲۱ سالگی و سفر به شهرها و کشورهای مختلف به این نتیجه رسید که باید به دین عین اسلام تشرف یابد. زمانی که او تصمیم به این کار گرفت، به مصر سفر کرده بود. برای مسلمان شدن به یکی از مساجد قاهره رفت. در آنجا به او گفته شد که باید عبارت «آشهد ان لا اله الا الله» را بیان کند.

دیوید با بیان این عبارت به چه ثمراتی دست پیدا می‌کند؟

۲۲۳. سعید مدت زیادی است که در حال مطالعه منابع دینی در مورد مراتب توحید است. او پس از این تحقیقات در این باره به خصوص در مورد توحید در ولایت و توحید در ربوبیت به سؤالات فراوانی برخورد کرده است. به دو مورد از سؤالات او پاسخ دهید.

الف) با توجه به اینکه حق دخل و تصرف فقط در اختیار خداست، پس چرا در اسلام به ما دستور داده شده که ولایت رسول خدا ﷺ را بپذیریم؟

ب) اگر خداوند تدبیر و برنامه‌ریزی همه چیز را بر عهده دارد، پس باید بگوییم انسان هیچ تدبیری ندارد؟

بخش دوم: از «شُرک و مراتب آن» تا «طرح چند سؤال»

آیات، روایات و اشعار

● مراتب توحید یا شرک را در آیات و روایات زیر بیان کنید.

۲۲۴. «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ»

۲۲۵. «وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ»

۲۲۶. «قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»

۲۲۷. «قُلْ أَفَاتُخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ»

۲۲۸. «خَلَقُوا فَخَلَقَهُ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ»

۲۲۹. «قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»

۲۳۰. «وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ»

۲۳۱. منظور از نسبت دادن «صمد» به خداوند متعال، چیست؟

۲۳۲. با توجه به آیه «لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ»، منظور از اینکه خداوند از چیزی زاده نشده، چیست؟

۲۳۳. کدام یک از صفات خداوند از آیه شریفه «وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ» برداشت می‌شود؟

۲۳۴. با توجه به آیات قرآن کریم، استدلال و احتجاج مناسب برای نفی شرک در ولایت چیست؟

۲۳۵. منظور قرآن کریم از بیان استفهام انکاری ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالتَّبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ﴾ چیست؟
 ۲۳۶. با توجه به آیات قرآن کریم، در چه صورت جا داشت که مردم در اعتقاد به توحید به شک بیفتند؟
 ۲۳۷. براساس آیات شریفه قرآن چه کسی را می‌توانیم به عنوان «رب» خود انتخاب کنیم؟
 ۲۳۸. مطابق آیه ﴿أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾، غیر خدا را سرپرست خود گرفتن، به چه علت مردود است؟
 ۲۳۹. از آیه شریفه ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ چه پیامی فهمیده می‌شود؟
 (خرداد ۱۴۰۲)
 (شهریور ۱۴۰۲)

درست یا نادرست

۲۴۰. لازمه پذیرفتن شرک در خالقیت این است که هر کدام از خالق‌ها را محدود و ناقص فرض کنیم.
۲۴۱. اگر کسی معتقد به شرک در مالکیت باشد، حتماً به شرک خالقیت هم اعتقاد دارد.
۲۴۲. اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند در طول او دیگرانی نیز هستند که سرپرستی جهان را برعهده دارند، شرک ولایت است.
۲۴۳. شرک در مالکیت، یعنی اینکه کسانی را مستقل از خداوند به عنوان مالک بدانیم.
۲۴۴. مستقل دانستن قدرت تدبیر انسان از خداوند، خللی در مسیر توحید در ربوبیت وارد نمی‌کند.
۲۴۵. کسی که برای تعلیم و تربیت به معلم رجوع می‌کند، عامل به یک قانون الهی است.
۲۴۶. با توجه به تعالیم دینی، دعا سبب افزایش طول عمر می‌شود.
۲۴۷. درخواست از پزشک برای درمان بیمار هیچ منافاتی با توحید ندارد.
۲۴۸. توانایی پیامبر یا هر کدام از ائمه علیهم‌السلام در فیض‌رسانی به انسان‌ها، منحصر به زمان حیات دنیوی آن‌هاست.
۲۴۹. اگر ما از اولیای الهی چیزی را درخواست کنیم، درخواست از جسم ایشان نیست، بلکه از روح آن‌هاست.
۲۵۰. برخی از گروه‌های مختلف مسلمین از جمله تکفیری‌ها، درخواست حاجت از اولیای الهی را شرک می‌دانند.
۲۵۱. جریان تکفیری طلب دعا و شفیع قرار دادن دیگران برای آمرزش الهی را شرک می‌دانند.
۲۵۲. بزرگ‌ترین ضربه جریان تکفیری به اسلام، عدم اعتقاد آن‌ها به رابطه علیت بوده است.
۲۵۳. پذیرش کامل و درست رابطه علیت با عقاید جریان تکفیری، همخوانی ندارد.
۲۵۴. مشکل اصلی جریان تکفیری در بحث توحید و شرک، توحید در ولایت می‌باشد.

جای خالی

۲۵۵. در اعتقاد به شرک در خالقیت، اگر چند خالق عین یکدیگر در نظر بگیریم، دیگر نیستند.
 ۲۵۶. اگر کسی معتقد به شرک در باشد، معتقد به شرک در نیز خواهد بود.
 ۲۵۷. اگر کسی در کنار ربوبیت الهی برای خود یا سایر مخلوقات حساب جداگانه‌ای باز کند، دچار شده است.

۲۵۸. با توجه به آنچه در آیات قرآن بیان شده، کسی که اختیار سود و زیان نمی‌تواند
 ۲۵۹. کسی را می‌توانیم به عنوان «رب» خود انتخاب کنیم که
 ۲۶۰. متناسب با رابطه علیت، دعا سبب صدقه موجب صلۀ رحیم موجب است.
 ۲۶۱. روح مطهر رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم پس از رحلت است و می‌تواند به دیگران فیض‌رسانی کند.
 ۲۶۲. تنها گروهی که توسل به پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و معصومین علیهم‌السلام را شرک می‌دانند، هستند.
 ۲۶۳. اعتقاد به اینکه در کنار خداوند دیگرانی نیز هستند که سرپرستی جهان را برعهده دارند، شرک در است.
 (دی ۹۷)
 ۲۶۴. اگر کسی معتقد باشد که این جهان را چند خدا آفریده‌اند، گرفتار شرک در شده است. (دی ۹۹)
 ۲۶۵. هیچ گروهی از مسلمانان، غیر از جریانیه که امروزه به مشهور شده، درخواست از رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم را شرک‌آلود نمی‌دانند. (دی ۱۴۰۱)
 ۲۶۶. اگر انسانی معتقد باشد که می‌تواند مستقل از خداوند، امور را تدبیر کند، گرفتار شرک در شده است. (شهریور ۱۴۰۱)
 ۲۶۷. اعتقاد به توانایی نبی اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و اولیاء الهی در برآوردن حاجات انسان به، عین توحید است. (شهریور ۱۴۰۲)

کشف ارتباط

۲۶۸. هر یک از موارد ستون سمت راست با کدام یک از موارد ستون سمت چپ ارتباط دارد؟ (در ستون سمت چپ، یک مورد اضافی است.)

ستون سمت راست	ستون سمت چپ
الف) فرض نقص و محدودیت برای خدا	۱) شرک در مالکیت
ب) نتیجه قطعی شرک در خالقیت	۲) شرک در ولایت
ج) اعتقاد به تدبیر مستقل از خدا	۳) شرک در خالقیت
د) اعتقاد به سرپرستی در عرض خدا	۴) رابطه علیت
	۵) شرک در ربوبیت

۲۶۹. هر یک از موارد ستون سمت راست با کدام یک از موارد ستون سمت چپ ارتباط دارد؟ (در ستون سمت چپ، یک مورد اضافی است.)

ستون سمت راست	ستون سمت چپ
الف) فیض‌رسانی اولیای دین	۱) صدقه موجب دفع بلا می‌شود.
ب) متنفر کردن مردم از اسلام	۲) اشتباه جریان تکفیری در فهم توحید
ج) رابطه علیت در امور معنوی	۳) علیت
	۴) بزرگ‌ترین ضربه جریان تکفیری به اسلام

پاسخ کوتاه

۲۷۰. لازمه اعتقاد به شرک در خالقیت چیست؟

۲۷۱. شرک به چه معنا می باشد؟

۲۷۲. سه نمونه از مصادیق رابطه علیت در امور معنوی را بنویسید.

۲۷۳. چرا پس از رحلت پیامبر ﷺ نیز می توان از ایشان طلب حاجت نمود؟

۲۷۴. بزرگ ترین ضربه جریان تکفیری بر پیکره اسلام چه بود؟

۲۷۵. وجه تسمیه جریان تکفیری، چیست؟

۲۷۶. درخواست دعا از پدر و مادر برای سعادت مندی فرزندان در چه صورتی موجب شرک است؟ (خرداد ۱۴۰۲)

۲۷۷. عقیده به توانایی پیامبر اکرم ﷺ و اولیای دین (علی) در برآوردن حاجات انسان، چه موقع موجب شرک است؟

پرتکرار (دی ۹۷، دی ۹۹، شهریور ۱۴۰۰، دی ۱۴۰۰ و شهریور ۱۴۰۰)

تعریف اصطلاح

۲۷۸. شرک در خالقیت:

۲۷۹. شرک در مالکیت:

۲۸۰. شرک در ولایت:

۲۸۱. شرک در ربوبیت:

۲۸۲. رابطه علیت:

۲۸۳. جریان تکفیری:

چند گزینه ای

۲۸۴. کدام آیه شریفه بیانگر بی همتایی خداوند متعال است؟

۱) ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾

۲) ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾

۲۸۵. قرآن کریم با استناد به کدام آیه شریفه، شرک در ولایت را مردود می داند؟

۱) ﴿قُلْ أَفَاتُخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾

۲) ﴿لَا يَمْلِكُونَ لِنَفْسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾

۲۸۶. قرآن کریم در کدام آیه شریفه، با استفاده از استفهام انکاری به مقایسه میان مرزهای توحید و شرک پرداخته است؟

۱) ﴿قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ﴾

۲) ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾

۳) ﴿أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ﴾

۲۸۷. مفهوم آیه شریفه «اللَّهُ الضَّمَد» با کدام مورد هم راستا می باشد؟

۱) ﴿وَاللَّهُ هُوَ الْعَنَى الْحَمِيدُ﴾

۲) ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ﴾

۳) ﴿يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾

۲۸۸. درخواست حاجت از اولیای الهی از منظر مراتب توحید، با کدام آیه شریفه در یک راستا می باشد؟

۱) ﴿قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ أَعْبُدُوا رَبَّكُمْ﴾

۲) ﴿قُلْ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾

۳) ﴿مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدٌ﴾

۲۸۹. مبنای درخواست حاجت از اولیای الهی پس از زمان حیات آن ها، چیست؟

۱) درخواست از جسم و روح اولیای الهی است.

۲) براساس قاعده علیت که به اذن خدا بنا شده است.

۳) با توجه به حیات روح پس از مرگ که همچنان می توان از آن درخواست کرد.

۴) براساس توحید در ربوبیت، پیامبر و اولیای الهی واسطه فیض خداوند هستند.

۲۹۰. اگر بخواهیم نشان دهیم خداوند متعال، پدیده نیست، کدام گزینه یاریگر ما خواهد بود؟

۱) ﴿اللَّهُ الضَّمَدُ﴾

۲) ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾

۳) ﴿هُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾

۴) ﴿لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ﴾

پاسخ کامل (تشریحی)

۲۹۱. شرک در خالقیت را به طور کامل توضیح دهید.

۲۹۲. باور به توحید در خالقیت، مالکیت، ولایت و ربوبیت چه تأثیری در زندگی ما دارد؟

۲۹۳. عقیده بر توانایی پیامبر ﷺ و اولیای دین (علی) در برآوردن حاجات انسان چه زمانی موجب شرک و چه زمانی عین توحید است؟

پرتکرار (خرداد ۹۸ و ۹۹ و دی ۱۴۰۰)

۲۹۴. آیا درخواست از اولیای الهی (علی) در برآوردن حاجات انسان با توحید منافات دارد؟ توضیح دهید. (خرداد ۱۴۰۰)

تحلیل متن

۲۹۵. فرد «الف»، معتقد است که جهان دو خالق دارد. او برای اثبات این امر می گوید: «جهان دارای دو خالق است که آن خالق ها در عین بی نیازی، با یکدیگر تقسیم کار کردند و هر کدام خالق بخشی از جهان هستند.» فرد «ب» در پاسخ به او می گوید: «آشپز که دو تا شد، آش یا شور می شه یا بی نمک.» فرد «الف» که به نظرش حرف «ب» منطقی می آید، می گوید: «اصلاً این خالق ها با یکدیگر تقسیم کار نمی کنند. بلکه آن ها کاملاً عین یکدیگرند و یک کار می کنند.»

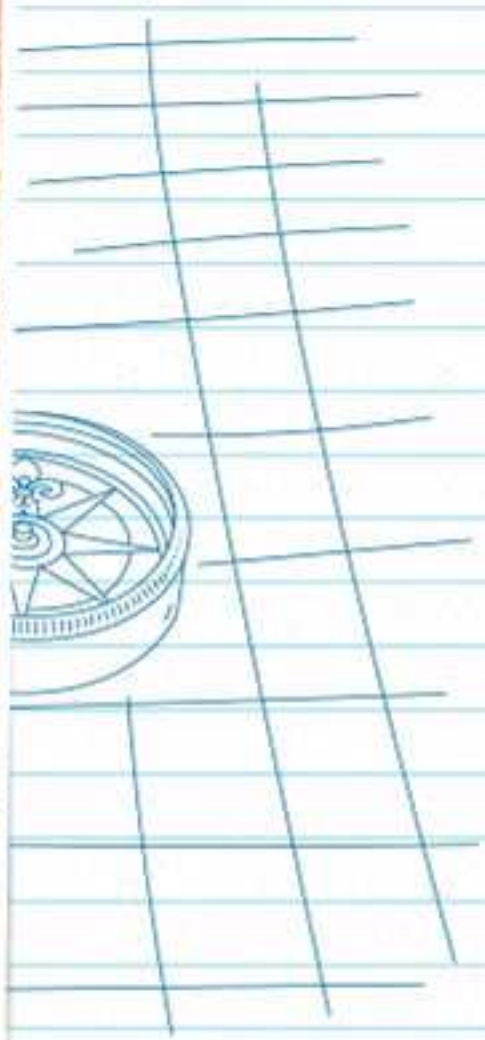
فرد «الف» دچار یک تناقض جدی شده است. فرد «ب» این تناقض را چگونه به رخ او می کشد؟

۲۹۶. نریمان تحلیل گر مسائل سیاسی خاورمیانه است. به نظر او رشد و گسترش گروه های افراطی اسلامی مثل داعش و جیش العدل (ظلم) در منطقه، علاوه بر بی ثبات کردن امنیت خاورمیانه، موجبات آسیب به اسلام را فراهم کرده است.

به نظر شما آسیبی که نریمان از آن صحبت می کند، چیست؟

پاسخ نامه

پاسخ سؤالات درس ۲

۱۴۴. بندگی خدا که همان توحید عملی است.
 ۱۴۵. پروردگاری خدا که همان توحید در ربوبیت است.
 ۱۴۶. بندگی خدا و پروردگاری خدا
 ۱۴۷. خدایا مرا همان‌گونه قرار بده که تو دوست داری.
 ۱۴۸. اصل توحید
 ۱۴۹. خالقیت
 ۱۵۰. مالکیت
 ۱۵۱. ولایت
 ۱۵۲. ولایت
 ۱۵۳. ربوبیت
 ۱۵۴. ربوبیت
 ۱۵۵. خالقیت

نکته:

- کلیدواژه تشخیص توحیدها:
- اصل توحید: احد / واحد / لا اله الا الله
- خالقیت: خلق / خالق / نور
- مالکیت: لله... (لمالکیت) / عبادی (ضمیر مالکیت)
- ولایت: ولی (به شرطی که به معنای سرپرست باشد، نه دوست) / حکم
- ربوبیت: رب / هدایت / کارهای خدا

۱۵۶. توحید در مالکیت (دقت کنید که این آیه بیانگر توحید در خالقیت است که علت و خاستگاه توحید در مالکیت است.)

نکته: در آیاتی که دو یا چند مرتبه توحید دارند، اولویت با آن مرتبه‌ای است که از نظر ترتیبی، متأخر است.

۱۵۷. برخاسته از توحید در خالقیت است و علت توحید در ولایت می‌باشد.

مشاوره: حواستون باشه، اگه قرار باشه مراتب توحید رو در آیات بی‌رسن، یکی از این اشکال هست: فرض کنید «x» یک آیه است.
 ۱. بیانگر کدام مرتبه توحید است؟ باید به خود آن مرحله اشاره کنید.
 ۲. بازتاب چیست؟ باید به مرحله قبل از x اشاره کنید.
 ۳. خاستگاه (علت، منشأ و مبدأ) x چیست؟ باید به مرحله قبل از x اشاره کنید.
 ۴. بازتاب x چیست؟ باید به مرحله بعد از x اشاره کنید.
 ۵. ثمره (محصول، میوه و نتیجه) x چیست؟ باید به مرحله بعد از x اشاره کنید.

۱۵۸. برخاسته از توحید در مالکیت است و علت توحید در ربوبیت می‌باشد.

۱۵۹. برخاسته از توحید در ولایت است و خودش علت توحید عملی می‌باشد.

۱۶۰. چون خداوند پروردگار و رب همه چیز است.

۱۶۱. توحید در ربوبیت (آیه صورت سؤال بیانگر توحید در ولایت است که بازتاب آن توحید در ربوبیت می‌باشد).

۱۶۲. توحید در خالقیت
 ۱۶۳. توحید در ولایت

۱۶۴. توحید در خالقیت (آیه صورت سؤال نشان‌دهنده توحید در مالکیت است که بعد از توحید در خالقیت قرار می‌گیرد.)

۱۶۵. توحید در مالکیت
 ۱۶۶. توحید در خالقیت

۱۶۷. **نادرست** مهم‌ترین اعتقاد، ایمان به خدای یگانه است. (توحید)

۱۶۸. **درست**

۱۶۹. **نادرست** عامل حیات بخش به معارف و احکام دین، اعتقاد به توحید است.

۱۷۰. **نادرست** این مطلب از نتایج گفتن «لا اله الا الله» است.

۱۷۱. **درست**

نکته: گفتن = اقرار = بیان کردن

۱۷۲. **نادرست** این مطلب نتیجه پایبندی به «لا اله الا الله» است.

۱۷۳. **نادرست** پیامبر ﷺ این کار را از اوایل رسالت انجام دادند.

۱۷۴. **نادرست** «لا اله الا الله» شعار هست، اما فقط یک شعار نیست.

۱۷۵. **نادرست** اینکه خدا سرچشمه هستی است، بیانگر خالقیت خداوند است.

۱۷۶. **درست**

۱۷۷. **نادرست** رب کسی است که امور را تدبیر می‌کند و پرورش می‌دهد.

۱۷۸. **درست**

۱۷۹. **نادرست** انسان تدبیر دارد، اما در راستای خدا.

۱۸۰. **درست**

۱۸۱. **نادرست** وقتی به پرستش خدا اشاره می‌شود، یعنی توحید عملی، نه خالقیت.

۱۸۲. **نادرست** پیامبر ﷺ و اولیای الهی در راستا و در مسیر و مجرای خدا ولایت دارند، نه اینکه خدا ولایتش را به ایشان واگذار کرده باشد.

۱۸۳. **درست**

۱۸۴. توحید - توحید

۱۸۵. شعار - پایبندی (التزام، عمل)

۱۸۶. مبدأ (سرچشمه، منشأ)

۱۸۷. مسیر و مجرای (راستا، طول)

۱۸۸. صاحب‌اختیاری (ولیع) - پرورش

۱۸۹. ولایت و سرپرستی

۱۹۰. ولایت

۱۹۱. الف ۲ (این آیه، بیانگر توحید در ربوبیت است که بازتاب و نتیجه توحید در ولایت است.) ب ۳ (الله)،

بیانگر مالکیت خداست.) ج ۵ (اینکه هیچ خدایی جز الله نیست نشانگر اصل توحید است.) د ۱

(این آیه، بیانگر توحید در خالقیت است که علت و خاستگاه توحید در مالکیت است.)

۱۹۲. الف ۳ ب ۴ ج ۱

۱۹۳. توحید (اعتقاد به یگانگی خدا)

۱۹۴. توحید (اعتقاد به یگانگی خدا)

۱۹۵. علت: خالقیت / معلول: ولایت

یادآوری: ترتیب توحیدها را یادآوری می‌کنم:

- خالقیت
- مالکیت
- ولایت
- ربوبیت
- عملی

۱۹۶. نتیجه مالکیت است و منجر به توحید در ربوبیت می‌شود.

۱۹۷. پرورش دادن، هدایت کردن، تدبیر کردن، اداره کردن، برنامه‌ریزی کردن، اراده کردن

نکته:

- معانی ولایت: سرپرستی / حق دخل و تصرف / حکومت / صاحب‌اختیاری
- معانی ربوبیت: تدبیر کردن / برنامه‌ریزی کردن / هدایت کردن / پرورش دادن / اداره کردن / اراده کردن

۱۹۸. شکرگزاری خدا با توحید عملی (توحید عملی نتیجه توحید در ربوبیت است).
۱۹۹. اعتقاد به اینکه خدا یگانه است. (خدایی همتاست، خدا شریک ندارد).
۲۰۰. توحید (اعتقاد به یگانگی خدا)
۲۰۱. ایمان به خدای یگانه و اعتقاد به اینکه خدا شریکی ندارد و بی همتاست.
۲۰۲. عبارت از این است که معتقد باشیم خداوند تنها مبدأ و خالق جهان است و موجودات همه مخلوق او هستند و در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد.
۲۰۳. چون تنها خالق خداست، پس تنها مالک جهان هم خداست.
۲۰۴. چون تنها مالک جهان خداست، پس تنها کسی که حق دخل و تصرف و سرپرستی را دارد، خداست.
۲۰۵. هر کس خالق و مالک و ولی چیزی باشد، می‌تواند آن را تدبیر کرده و پرورش دهد و به سوی مقصدی که معین کرده، هدایت نماید.
۲۰۶. ربّ به معنای مالک و صاحب اختیاری است که تدبیر و پرورش مخلوقات به دست اوست.
۲۰۷. گزینه «۱»: توحید عامل اعتباربخش به احکام و سرلوحه دعوت همه پیامبران بوده است.
۲۰۸. گزینه «۲»: منظور از اقرار بیان کردن «لا اله الا الله» است و دقت کنید که گزینه «۱»، نتیجه پایبندی به «لا اله الا الله» است.
۲۰۹. گزینه «۳»: منظور از التزام، عمل و پایبندی به «لا اله الا الله» است. دقت کنید که سایر گزینه‌ها، نتیجه گفتن «لا اله الا الله» است.
۲۱۰. گزینه «۲»: آیه «قُلْ اللهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» نشان دهنده توحید در خالقیت است که بازتاب و نتیجه آن، توحید در مالکیت می‌باشد.

۲۱۱. گزینه «۳»: آیه «وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا» نشان دهنده توحید در ولایت است که بازتاب و نتیجه آن، توحید در ربوبیت می‌باشد.
۲۱۲. گزینه «۱»
۲۱۳. گزینه «۱»: آیه «وَلِلَّهِ» بیانگر توحید در مالکیت است که علت آن، توحید در خالقیت و معلول آن، توحید در ولایت است.
۲۱۴. گزینه «۲»: اعتقاد به توحید در ربوبیت نتیجه این است که خدا را تنها خالق، مالک و ولی جهان بدانیم.
۲۱۵. گزینه «۴»: دقت کنید که در گزینه «۲»، فرد دچار شرک در ربوبیت است و اعتقادی به توحید در ربوبیت ندارد.
۲۱۶. چون توحید سرلوحه دعوت پیامبران بوده و مدار تمام اخلاق، احکام و اعمال اسلامی است و عامل اعتباربخش به تمام احکام می‌باشد و مانند روحی در پیکره معارف و احکام دین است که به آن‌ها حیات و معنا می‌دهد.
۲۱۷. باعث می‌شود که انسان به خدای یگانه ایمان آورد و از شرک خارج شود و تمام احکام و حقوق اسلامی فرد به رسمیت شناخته می‌شود و دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان واجب می‌شود و در زمره خواهران و برادران دینی قرار می‌گیرد.
۲۱۸. نشان می‌دهد که این عبارت فقط یک شعار نیست، بلکه پایبندی به آن همه زندگی فرد را در رابطه با خود، خدا، خلقت و دیگران تغییر می‌دهد.
۲۱۹. خداوند ولایتش را به پیامبر ﷺ واگذار نکرده، بلکه ولایت پیامبر ﷺ در راستای ولایت خدا و به اذن اوست، یعنی پیامبر ﷺ واسطه و رساننده فرمان‌های خدا به مردم است؛ به عبارتی ولایتش مستقل از ولایت خدا نیست.

۲۲۰. - معنای درست: برای انسان قدرت تدبیر قائل باشیم، اما در راستای خدا و به اذن خدا و بدانیم که انسان و تدبیرش همه از آن خدا هستند.
- معنای نادرست: برای انسان و سایر مخلوقات هیچ‌گونه قدرت تدبیر و پرورشی قائل نباشیم.
۲۲۱. وقتی رابطه خود را با خدا بررسی می‌کند، می‌بیند که هم خودش و هم نیرو و توانش از آن خداست و کشت و زرع او براساس استعدادی است که خداوند در آن قرار داده است، در نتیجه درمی‌یابد که زارع حقیقی و پرورش دهنده اصلی زراعت او، خداست و باید شکرگزار او باشد.
۲۲۲. با گفتن «لا اله الا الله» تمام احکام و حقوق اسلامی دیوید به رسمیت شناخته می‌شود و دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان واجب می‌گردد و از طرفی پس از بیان این عبارت، دیوید در زمره (گروه) خواهران و برادران دینی قرار می‌گیرد.
۲۲۳. الف پیامبر ﷺ واسطه و رساننده فرمان‌های خدا به مردم است و در مسیر و مجرای ولایت الهی قرار دارد. ب خیر؛ انسان قدرت تدبیر و برنامه‌ریزی دارد، اما قدرت تدبیر او وابسته به خداست و مستقل از او نیست.
۲۲۴. اصل توحید
۲۲۵. اصل توحید
۲۲۶. توحید در ربوبیت
۲۲۷. شرک در ولایت
۲۲۸. شرک در خالقیت
۲۲۹. توحید در خالقیت
۲۳۰. اصل توحید
۲۳۱. بیان اینکه خداوند بی‌نیازی است که همه نیازمندان رو به سوی او دارند و قصد او را می‌کنند و او نیز نیاز همه را برطرف می‌کند.

یادآوری: همین مفهوم را در آیه شریفه «یسأله... كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» هم می‌بینیم.

۲۲۲. خداوند پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده ندارد.
۲۲۳. بی‌همتایی خدا (خدا هیچ هم‌گفوه هم‌سطحی ندارد).
۲۲۴. کسی که اختیار سود و زیان خود را ندارد، نمی‌تواند ولی باشد.

نکته: استدلال قرآن برای مردود کردن شرک در ولایت: «قُلْ أَفَأَتَّخِذُهُم مِّن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا»

۲۲۵. مقایسه مرزهای توحید و شرک با استفهام انکاری
- نکته:** در این آیه منظور از «الأعمى» مشرک و منظور از «البصیر»، توحید است و همچنین «الظلمات» بیانگر شرک و «النور» بیانگر توحید است.

۲۲۶. اگر خلقتی مشابه خلقت خدا می‌یافتند. (با اگر کسی را می‌یافتند که مشابه خدا خلق کند).
۲۲۷. کسی که خالق باشد.
۲۲۸. زیرا اختیار سود و زیان خود را هم ندارند. (مالک نفع و ضرر خود نیستند).
۲۲۹. خداوند همتایی ندارد. / خداوند بکتاست. (اصل توحید)
۲۴۰. درست
۲۴۱. نادرست کاملاً برعکس است، یعنی اگر کسی معتقد به شرک در خالقیت باشد، حتماً به شرک در مالکیت هم اعتقاد دارد.

قاطع‌کنین: تنها رابطه‌ای که میان ابعاد شرک وجود دارد؛ هر کس شرک در خالقیت دارد، شرک در مالکیت هم دارد.

۲۴۲. **نادرست** اگر خود را در عرض یا در کنار یا مستقل از خدا می دانستیم، مرتکب شرک شده بودیم.

نکته: • کلیدواژه های شرک و توحید:

۱. شرک: در عرض خدا/ کنار خدا/ مستقل از خدا/ هم ردیف با خدا/ هم ارزش با خدا/ واگذاری
۲. توحید: در طول خدا/ در راستای خدا/ در مسیر و مجرای خدا/ به اذن خدا/ مرتبه ای از خدا

۲۴۳. **درست**

۲۴۴. **نادرست** حتماً خلل وارد می کند، چرا که دچار شرک در ربوبیت شده ایم.

۲۴۵. **درست**

۲۴۶. **نادرست** دعا سبب آمرزش می شود و عاملی مثل صلۀ رحم موجب افزایش طول عمر می شود.

۲۴۷. **درست**

۲۴۸. **نادرست** از آنجا که روح آن هاپس از مرگ زنده است، پس این توانایی هم پس از مرگ همچنان ادامه دارد.

۲۴۹. **درست**

۲۵۰. **نادرست** تکفیری ها تنها گروهی هستند که این عقیده را دارند.

۲۵۱. **درست**

۲۵۲. **نادرست** بزرگ ترین ضربه جریان تکفیری بر پیکرۀ اسلام، تنفر برخی مردم جهان از اسلام می باشد.

۲۵۳. **درست**

۲۵۴. **نادرست** تکفیری در فهم رابطه علیت مشکل دارند و رابطه علیت بیانگر توحید در ربوبیت است.

۲۵۵. چندتا (چرا که همگی عین یکدیگرند).

۲۵۶. خالقیت - مالکیت

۲۵۷. شرک در ربوبیت

۲۵۸. خود را ندارد - ولی باشد

۲۵۹. خالق باشد

۲۶۰. آمرزش - دفع بلا - افزایش طول عمر

۲۶۱. زنده

۲۶۲. تکفیری ها

۲۶۳. ولایت

۲۶۴. شرک در خالقیت

۲۶۵. جریان تکفیری

۲۶۶. ربوبیت

۲۶۷. اذن الهی (خواست و اراده الهی)

۲۶۸. الف ۳ ب ۱ ج ۵ د ۲ (منظور از در عرض خدا بودن، همان مستقل و در کنار خدا بودن است و سرپرستی هم که نشان دهنده «ولایت» است.)

۲۶۹. الف ۳ (توانایی اولیای دین در فیض رسانی و برآوردن حاجت به اذن خدا و طبق رابطه علیت است.)

ب ۴ ج ۱

۲۷۰. فرض نقص، نیاز و محدودیت برای خدا (چون اگر ناقص نباشند، عین یکدیگر می شوند و دیگر چند خدا نیستند.)

۲۷۱. چند خدایی (اعتقاد به چند خدا)

۲۷۲. دعا سبب آمرزش، صدقه موجب دفع بلا، صلۀ رحم موجب افزایش طول عمر می شود.

۲۷۳. چون روح پیامبر ﷺ زنده است و درخواست ما از روح ایشان است، نه جسم ایشان.

۲۷۴. تنفر برخی از مردم جهان از اسلام

۲۷۵. از آنجا که هر کس مانند آن ها فکر نکند را مشرک و کافر می دانند، به آن ها تکفیری گفته می شود.

قاعده نکندین: وجه تسمیه = علت نامگذاری

۲۷۶. وقتی این توانایی را از خود آن ها و مستقل از خدا بدانیم.

۲۷۷. وقتی این توانایی را از خود آن ها و مستقل از خدا بدانیم.

۲۷۸. اعتقاد به دو یا چند خالق که هر کدام باید ناقص و محدود باشند.

۲۷۹. اعتقاد به مالکیت کسی در کنار مالکیت خدا

۲۸۰. اعتقاد به سرپرستی و دخل و تصرف در کنار ولایت خدا

۲۸۱. اعتقاد به قدرت تدبیر و پرورش در کنار خدا و مستقل از او

۲۸۲. قانون الهی مبنی بر اینکه هیچ پدیده و معلولی خود به خود پدید نمی آید و هر پدیده ای، علتی دارد.

۲۸۳. تنها گروه مسلمین که توسل به پیامبر ﷺ و معصومین علیهم السلام را شرک می دانند و هر کس مانند آن ها فکر نکند را کافر می خوانند.

۲۸۴. گزینه «۲»: اینکه خدا هیچ همگفوی (هم سطحی) ندارد، یعنی بی همتاست، اما هر دو آیه بیانگر یکتایی خدا هستند.

۲۸۵. گزینه «۲»: کسی که نمی تواند اختیار سود و زیان خود را داشته باشد یا مالک سود و زیان خود نیست، نمی تواند ولی باشد. دقت کنید که گزینه «۱»، بیانگر شرک در ولایت است، نه علت «آن».

۲۸۶. گزینه «۲»

۲۸۷. گزینه «۳»: صمد بی نیازی است که همه نیازمندان به او رجوع می کنند، «پسأله» و او هم نیاز همه را برطرف می کند، «کل یوم هو فی شأن»

۲۸۸. گزینه «۱»: فیض رسانی اولیا دین نشان دهنده نمونه ای از رابطه علیت است که توحید در ربوبیت محسوب می شود.

۲۸۹. گزینه «۳»

۲۹۰. گزینه «۴»: اینکه خدا زاده نمی شود، یعنی پدیده نیست.

۲۹۱. به معنای در نظر گرفتن چند خالق برای جهان است که در این صورت برای هر کدام از آن خالق ها محدودیت و نقص قائل شدیم، یعنی هر کدام از آن ها باید توانایی داشته باشد که دیگری ندارد. در غیر این صورت عین یکدیگرند که این امر محال است، چرا که دیگر چند خدا نیستند.

۲۹۲. موجب می شود انسان مسیر زندگی خود را در جهت خدا و اطاعت از او قرار دهد و توحید عملی داشته باشد.

۲۹۳. عقیده به توانایی پیامبر اکرم ﷺ و اولیای دین علیهم السلام در برآوردن حاجات انسان (مانند شفا دادن) وقتی موجب شرک می شود که این توانایی را از خود آن ها و مستقل از خدا بدانیم، اما اگر این توانایی را صرفاً از خدا و انجام آن را با درخواست اولیا علیهم السلام از خداوند و به اذن خدا بدانیم، عین توحید است و از این جهت مانند اثر شفا بخشی داروست که خداوند به آنان بخشیده است.

۲۹۴. خیر؛ عقیده به توانایی پیامبر ﷺ و اولیای دین علیهم السلام در برآوردن حاجات انسان (مانند شفا دادن) وقتی موجب شرک می شود که این توانایی را از خود آن ها و مستقل از خدا بدانیم، اما اگر این توانایی را صرفاً از خدا و انجام آن را با درخواست اولیا علیهم السلام از خداوند و به اذن خدا بدانیم، عین توحید است.

۲۹۵. اگر خالق ها عین یکدیگر باشند دیگر اصلاً چند خدا نیستند، بلکه یکی هستند.

۲۹۶. آن ها بزرگ ترین آسیب را به اسلام زدند، یعنی سبب تنفر برخی از مردم جهان از دین اسلام شدند.